

ІНФОРМАЦІЯ щодо стану професійного навчання кадрів на виробництві за 2018 рік

У рамках Програми зайнятості населення Харківської області на період до 2020 року, затвердженої рішенням обласної ради від 01 березня 2018 року № 663-VII (зі змінами), та відповідно до заходів Територіальної Угоди між Харківською обласною державною адміністрацією, Спільними представницькими органами сторін роботодавців Харківської області та профспілок Харківської області на 2016 - 2018 роки (зі змінами) у травні - червні 2019 року на провідних підприємствах, в організаціях та установах області фахівцями місцевих управлінь соціального захисту населення (далі – управління району, міста) проведено моніторинг стану професійного навчання кадрів на виробництві.

З метою оперативного відстеження змін та вивчення існуючих проблемних питань у сфері професійного навчання кадрів на виробництві серед суб'єктів різних форм господарювання, обстеженням було охоплено 286 підприємств, організацій та установ області, на яких зайнято 142,1 тис. чол., що складає 25,3 % від середньооблікової чисельності штатних працівників підприємств області, охоплених статистичним спостереженням (561,5 тис. осіб).

Найбільшу кількість підприємств обстежено фахівцями управління Холодногірського району м.Харкова – 33 одиниці або 11,5 % від загальної кількості обстежених; Слобідського району м.Харкова – 17 підприємств або 5,9 % відповідно, Київського, Новобаварського районів м.Харкова – по 16 підприємств або 5,6 % відповідно, Шевченківського, Московського, Основ'янського районів м.Харкова – по 15 підприємств або 5,2 % відповідно, Немишлянського району м.Харкова – по 11 підприємств або 3,8 % відповідно, Індустріального району м.Харкова, Красноградського району, м.Лозова та м.Люботин – по 8 підприємств або 2,8 % відповідно.

Найменша кількість підприємств обстежена фахівцями управлінь соціального захисту населення Близнюківського, Дворічанському, Ізюмського, Коломацького, Лозівського, Печенізького районів та м. Ізюм – по 3 підприємства.

У Дергачівському та Борівському районах лише на 3 серед обстежених підприємств району здійснювалося профнавчання, у Сахновщинському, Шевченківському районах – на 2 з обстежених підприємств.

Спеціалістами управління Кегичівського району зазначений моніторинг проведено неякісно: не виявлено жодного підприємства, де здійснюється професійне навчання кадрів на виробництві.

За даними моніторингу, у 2018 році всіма формами професійного навчання було охоплено 46,2 тис. чол. (рівень охоплення працівників професійним навчанням склав 32,5 % від чисельності працівників обстежених підприємств), в тому числі: на підприємствах міста Харкова – 33,4 тис. чол. (33,1 % від загальної кількості по цій категорії), на

підприємствах районів області та міст обласного значення – 12,8 тис. чол. (31,0 % від загальної кількості обстежених по цій категорії).

У 2018 році 158 підприємств збільшили або зберегли обсяги професійного навчання на рівні 2017 року, що складає 55,2 % від загальної кількості обстежених.

Так, зросли обсяги – на 153 підприємствах (43,5 % від загальної кількості обстежених), а саме:

- на підприємствах державної форми власності: ДП «Харківський машинобудівний завод «Фед» - з 494 до 777 осіб (45,8 % від загальної штатної чисельності працівників на підприємстві), ДП «Завод Електроважмаш» - з 985 до 1646 осіб (41 %), Харківське державне дослідне протезне підприємство - з 10 до 14 осіб (29,2 %), ДП ДГ «Гонтарівка» інститут тваринництва НААН України - з 198 до 202 осіб (90,6 %), ДП «Завод імені В.О. Малишева» - з 363 до 815 осіб (23,1 %), ДП «Харківський приладобудівний завод ім. Т.Г. Шевченка» - з 52 до 58 осіб (19,2 %), ДП «Куп'янське лісове господарство» - з 21 до 31 осіб (14,1 %), ДП «Гутянське лісове господарство» - з 6 до 23 (11,5 %), ДП «Харківське конструкторське бюро машинобудування ім. О.О. Морозова» - з 16 до 46 осіб (4,4 %) та інших;

- на підприємствах комунальної форми власності: КП «Міськелектротранссервіс» - з 414 до 471 особи (73,3 %), ПКП «Тепломережі» – з 85 до 89 осіб (74,2 %), КП «Чугуївтепло» - з 109 до 112 осіб (88,2 %), Вовчанське підприємство теплових мереж - з 67 до 94 осіб (77,0 %), СКП «Харківзеленбуд» ХМР – з 173 до 186 осіб (35,6 %), КСП «Харківгорліфт» - з 41 до 116 осіб (12,8 %), КП «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» - з 66 до 71 особи (18,5 %), КП «Жилсервіс» ПМР – з 40 до 54 осіб (25,8 %), КП «Богодухіввода» – з 22 до 27 осіб (69,2 %), КП «Тепловодосервіс» ЛРР - з 6 до 11 осіб (6,7 %), КП «Тролейбусне депо № 2» - з 24 до 37 осіб (7,7%) та інших;

- на підприємствах інших форм власності: ПАТ «Укргідропроєкт» - з 61 до 96 (42,1 %), ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» - з 422 до 430 осіб (24,9 %), АК «Харківобленерго» - з 1780 до 1912 осіб (29,9 %), ПАТ «Харківська бісквітна фабрика» - з 191 до 227 осіб (19 %), ТОВ «Харківський вагонобудівний завод» - з 75 до 135 осіб (81,3 %), Харківська дирекція УДППЗ «Укрпошта» - з 5724 до 5989 осіб (100 %), ПАТ «Завод Південкабель» - з 230 до 319 осіб (34,3 %), ТОВ фірма «Скорпіон РП» - з 18 до 54 осіб (47,4 %), Філія Спеціалізована аварійно-рятувальна (газорятувальна) служба «ЛІКВО» ПАТ - з 80 до 291 особи (97,7 %), ПАТ «ХМЗ «Світло Шахтаря» - з 650 до 1042 осіб (54,9 %), АТ «Харківська автобаза № 2» - з 2 до 79 осіб (69,9 %), ВП «Ремонтне вагонне депо Куп'янськ» РФ «Південна залізниця»- з 71 до 150 осіб (57,0 %), ТОВ «НАРГУС» - з 45 до 91 особи (34,7 %), АТ «Трест «Житлобуд-1» - з 139 до 303 осіб (15,4 %), АТ «Південспецатоменергомонтаж» - з 173 до 322 (55,8 %), ТОВ «Харківський завод підйомно-транспортного устаткування» - з 92 до 118 осіб (23,3%), ПУМА УДП «Укрхімтрансміак» - з 110 до 121 особи

(43,1 %), ВП Моторвагонне депо Люботин № 387 ПЗ – з 162 до 198 (37,3 %), ТОВ «ТЕРРА» - з 91 до 158 осіб (42,5 %), ТОВ КВФ «Рома» – з 96 до 183 осіб (25,2 %), ТОВ «Приколотнянський ОЕЗ» - з 106 до 140 осіб (35,9 %), ПАТ «Харківська ТЕЦ-5» - з 127 до 190 осіб (22,9 %), ФБУ «Укрбургаз» - з 2955 до 3250 (49,7 %), Філія ПАТ «ДПЗКУ» «Сахновщинський елеватор» - з 9 до 33 (39,3 %), ТОВ «Малинівський склозавод» - з 19 до 55 (12,4 % та інших.

Розвиток аграрної сфери сприяв розширенню зайнятості сільського населення, що потребує підвищення професійно - кваліфікаційного рівня працівників - селян та покращення рівня професійної підготовки на сільгосп підприємствах області.

Так, у ТОВ «Барвінкове-Агро» підготовку на підприємстві пройшли 17 працівників, ПСП «Володимирівське» - 25 працівників, ПСП «Тернівка» - 19 працівників, СТОВ «Агрофірма Берестівська» - 24 працівники, ТОВ «Харківагро-2000» - 24 особи, СВК ім. В.Н. Каразіна – 20 працівників, ПрАТ Агрофірма ім. Г.С.Сковороди – 22 працівники, СТОВ «Маяк» - 23 особи, у ТОВ «Лан» - 16 осіб, ТОВ СП «Агротон» - 11 осіб, СТОВ «Гусарівське» – 18 осіб, на ПП «Новомиколаївське» - 14 осіб, СТОВ «Надія» - 16 осіб, ПОСП СТОВ АФ «Україна Нова» - 7 працівників, ПАТ «Підсереднє» - 8 працівників, «Бурлуцьке» – 8 осіб; підвищили кваліфікацію за договорами на ПСП «Нове Життя» - 9 працівників, ТОВ «Агро топ» - 7 осіб, ТОВ АФ «Лан» – 8 осіб, ФГ «Альфа» - по 8 осіб, СТОВ «Довжик» - 6 осіб.

У СТОВ «Роль Поль» 16 працівників пройшли профнавчання на підприємстві та 12 – за договорами, ПОСП «Бурлуцьке» – 8 та 7 відповідно, ТОВ «Агро-ЮА» – 11 та 2 відповідно, на ПСП ім. Фрунзе – 47 та 5 відповідно.

Значний вплив на зростання професійно - кваліфікаційного рівня та зростання рівня трудової зайнятості має підвищення кваліфікації працівників та їх перепідготовка.

За результатами проведеного моніторингу, цими видами у 2018 році було охоплено 27,6 тис. чол. та 14,7 тис. чол., що склало відповідно 59,8 % та 31,7 % від чисельності працівників, які навчались.

За результатами проведеного моніторингу, середня періодичність підвищення кваліфікації на обстежених підприємствах склала від 3 до 5 років.

Завдяки наявності власної виробничо - технічної бази для навчання, найсучаснішого обладнання, технологій і методів навчання, на великих підприємствах області спостерігались позитивні результати від навчання безпосередньо на виробництві. За результатами обстеження, у 2018 році переважна більшість робітників – 74,7 % проходили професійне навчання безпосередньо на виробництві, а кожний четвертий – за договорами в навчально - курсових комбінатах, навчальних закладах усіх рівнів та типів.

Так, на КП «Харківські теплові мережі» профнавчання на виробництві пройшли 6,0 тис. працівників, що склало 9,7 % від загальної кількості працівників, які навчались, у Харківській дирекції УДППЗ «Укрпошта» -

5,8 тис. працівників (97,4 %), Зміївській ТЕС ПАТ «Центренерго» - 2,4 тис. працівників (100 %), АТ «ХАРП» - 2,1 тис. працівників (97,8 %), в АК «Харківобленерго» – 1,6 тис. працівників (88,4 %), АТ «Харківський тракторний завод» – 1,6 тис. працівників (92,9 %), на ДП «Завод Електроважмаш» - 1,2 тис. працівників (72,2 %), ДНВП «Об'єднання «Комунар» – 1,0 тис. працівників (94,8 %), ПАТ «ХМЗ «Світло шахтаря» – 0,7 тис. працівників (67,9 %), АТ «Турбоатом» – майже 0,7 тис. працівників (83,6 %), КП «Харківський метрополітен» - 0,5 тис. працівників (78,1 %), ДП «Харківський машинобудівний завод «Фед» - більше 0,5 тис. працівників (69,2 %), ДП «Завод імені В.О. Малишева» - більше 0,5 тис. працівників (62,5 %), ВП «Харківська вагонна дільниця» філії «Пасажирська компанія АТ «Українська залізниця» - більше 0,4 тис. працівників (96,0 %), у ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» - більше 0,3 тис. працівників (74,7 %), КП «Міськелектротранссервіс» – майже 0,4 тис. працівників (85,4 %), ПрАТ «Лекхім-Харків» - більше 0,3 тис. працівників (95,4 %), ВП «Локомотивне депо Куп'янськ» регіональної філії «Південна залізниця» - більше 0,2 тис. працівників (82,1 %), ПАТ «Вовчанський агрегатний завод» - більше 0,2 тис. працівників (68,2 %), ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод» – більше 0,2 тис. працівників (78,5 %).

Разом з тим, на КП «Харківводоканал», на якому працювало майже 6,0 тис. штатних працівників, профнавчання пройшли лише 61 працівник (1,0 %), Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві, на якому працювало 1938 працівників, профнавчання пройшли 12 працівників (0,6 %), ДП «Харківське конструкторське бюро машинобудування ім.Морозова», на якому працювало 1,0 тис. штатних працівників, профнавчання пройшли лише 46 працівників (4,4 %), ДП Ізюмський Приладобудівний завод, на якому працювало 1,1 тис. штатних працівників, профнавчання пройшли лише 58 працівники (5,4 %), ПрАТ «Новий стиль», на якому працювало 1,9 тис. штатних працівників, профнавчання пройшли лише 85 працівників (4,5 %), ТОВ «ФІТО-ЛЕК», на якому працювало 1,0 тис. штатних працівників, профнавчання пройшли лише 25 працівників (2,5 %).

На обстежених підприємствах у 2018 році витрати на організацію професійного навчання своїх працівників збільшилися порівняно з 2017 роком на 38,3 % і склали 14,7 млн. грн. На навчання одного працівника в середньому витрачено 318,7 грн. (у моніторингу за 2017 рік цей показник склав 231,5 грн.).

Серед підприємств найбільше зросли витрати на профнавчання у Філії Спеціалізованій аварійно-рятувальній (газорятувальній) службі «ЛКВО» ПАТ у 17,2 рази та склали 1727,0 тис.грн., Філії «ПВРЗ» АТ «Укрзалізниця» - у 4,8 рази та склали 894,7 тис.грн., на ДП «Електроважмаш» - у 2,4 рази та склали 466,3 тис.грн., на КП «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» - в 3,1 рази та склали 60.0 тис.грн., відповідно у ТОВ «Харківський вагонобудівний завод» - у 3,8 рази та 96,0 тис.грн., ВП «Локомотивне депо Куп'янськ» РФ «Південна залізниця» АТ «Укрзалізниця»

- у 1,7 рази та 160,9 тис.грн., АТ «Південспецатоменергомонтаж» - у 1,7 рази та 188,0 тис.грн., у ПАТ «Завод Південкабель» - у 1,7 рази та 103,8 тис.грн., ДП «Завод імені В.О. Малишева» - в 2,1 рази та 440,0 тис.грн., ДП «Гутянське лісове господарство» - в 2,4 рази та 64,6 тис.грн., КСП «Харківгорліфт» – в 3,4 рази та 135,9 тис. грн., в КП «Харківські теплові мережі» – у 1,6 рази та 56,0 тис. грн., АТ «Трест Житлобуд-1» – у 2,2 рази та 230,5 тис. грн..

Проте, незважаючи на певні позитивні зміни у сфері профнавчання (зокрема, у сфері сільського господарства), в умовах дестабілізації соціально - економічного становища, зменшення обсягів інвестицій, попиту, виробництва і зайнятості, що є основною причиною недостатності фінансових можливостей, керівники змушені зводити до мінімуму витрати на навчання. Переважна більшість підприємств, як і в проведених за попередні роки аналогічних моніторингах, не в змозі здійснювати професійне навчання персоналу в більших масштабах.

Наявність власної навчальної бази та структурного підрозділу, що займається питаннями професійного навчання кадрів на виробництві, характерна для великих підприємств з чисельністю працюючих понад 1000 чол.

Результати проведеного моніторингу свідчать, що на переважній більшості підприємств професійне навчання працівників розглядається як невід'ємна складова системи управління персоналом та з ним пов'язується покращення основних економічних показників на виробництві, що позитивно впливає на рівень соціально - економічного розвитку області в цілому.

Разом з тим, стан професійного навчання кадрів на підприємствах області залишався складним, що обумовлено низкою проблем як об'єктивного характеру (внаслідок нестабільного економічного та складного фінансового стану підприємств), так і суб'єктивного, що залежать від особистого ставлення керівництва підприємств до цього питання. До основних проблемних питань треба віднести:

1. Низький рівень організації навчального процесу.

На меншій половині (47,6 %) з обстежених підприємств складаються перспективні річні плани з професійного навчання кадрів, тобто робота не носить планового характеру. Тільки третя частина (38,8 %) обстежених підприємств займаються розробкою робочих навчальних планів та програм.

Спеціалістів, до функціональних обов'язків яких входить питання щодо організації професійного навчання, мають 30,4 % обстежених підприємств. Окремий структурний підрозділ з професійного навчання в наявності лише на кожному третьому підприємстві.

2. Питання підвищення професіоналізму не знаходять належного відображення у колективних договорах на 39,2 % обстежених підприємств.

На думку фахівців обстежених підприємств, вирішення на рівні підприємства проблем системи професійного навчання в цілому потребує комплексного підходу.

Реалізації заходів щодо розвитку професійного навчання, спрямованих на підвищення якості робочої сили, її гнучкості та мобільності безпосередньо на робочому місці сприятиме:

- забезпечення підприємств нормативно - правовою базою та відповідними типовими навчальними програмами;
- участь галузевих міністерств та місцевих органів влади в межах своєї компетенції у вирішенні питань, пов'язаних з розвитком продуктивних сил та покращенням професійної підготовки кадрів на виробництві;
- співпраця державних органів сприяння зайнятості населення з недержавними з метою задоволення потреб кожного підприємства в підборі якісної кваліфікованої робочої сили відповідно до потреби роботодавця;
- активне стимулювання профнавчання на виробництві шляхом впровадження індивідуальних та дуальних форм, що дозволить наблизити зміст навчання до потреб особи, освоїти нову техніку та технології, донести знання та досвід кваліфікованих спеціалістів - наставників;
- активізація співпраці із службою зайнятості в напрямку організації навчання громадян через ваучери шляхом залучення навчальних закладів області;
- розробка спеціальних регіональних програм для розвитку неформального професійного навчання працівників та поширення системи учнівства;
- застосування гнучких форм зайнятості як одного із напрямів ефективного пристосування чисельності робочої сили до умов виробництва за рахунок розширення трудових функцій працівників і суміщення ними посад (професій) без значних фінансових ресурсів.

З метою відтворення трудових ресурсів, забезпечення продуктивної зайнятості, професійної мобільності та конкурентоспроможності працівників місцевим управлінням соціального захисту населення доцільно:

- забезпечити постійний контроль за станом професійного навчання на підприємствах;
- сприяти налагодженню партнерських відносин служби зайнятості з провідними підприємствами з метою залучення на виробничі підприємства із певними специфічними особливостями висококваліфікованих робочих кадрів, що вплине на якість професійного навчання кадрів на виробництві;
- вживати дієвих заходів для використання колективного договору підприємств, організацій та установ району (міста) для розвитку професійного навчання кадрів на виробництві, в тому числі неформального професійного навчання за робітничими професіями «кухар», «електрозварник ручного зварювання», «продавець непродовольчих товарів», «слюсар - ремонтник», «охоронник»;
- сприяти поширенню нестандартних форм зайнятості з метою розширення можливостей працевлаштування безробітних, зниження підприємцями витрат на робочу силу за рахунок гнучкого її використання;

- сприяти запровадженню на підприємствах області наставництва згідно з Методичними рекомендаціями, затвердженими наказом Міністерства соціальної політики від 11.10.2017 № 1611;

- проводити методичну роботу з кадровими службами підприємств з метою використання ними при розробленні робітничих інструкцій кваліфікаційних характеристик, затверджених наказом Міністерства соціальної політики від 31.05.2017 № 918;

- забезпечити проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з роботодавцями району (міста) щодо можливості використання професійних стандартів при віднесення виконуваних робіт до певних тарифних розрядів і присвоєння кваліфікаційних розрядів робітникам.